

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3To/34/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8516010391
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Halkociová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8516010391.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Moniky Halkociovej a sudcov JUDr. Mariána Sninského a JUDr. Lucie Bašistovej, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 13.12.2022, v trestnej veci proti obžalovanému F. E.Í. pre prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Tr. zákona, o odvolaní obžalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1T/133/2016 zo dňa 24.06.2022, takto

rozhodol:

Podľa § 320 ods. 1 písm. a) Tr. poriadku s použitím § 280 ods. 2 Tr. poriadku **z r u š u j e** rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1T/133/2016 zo dňa 24.06.2022 a trestnú vec obžalovaného F. E., nar. XX.XX.XXXX v O., trvale bytom X. X, E.. X. Ľ., za skutok, ktorý mal spáchať tak, že

- dňa 31.5.2016 okolo 21:30 hod., po jeho príchode do obce Veľký Lipník, okres Stará Ľubovňa, niekoľkými údermi kladivom rozbil pamätnú tabuľu venovanú osobe prof. JUDr. Jána Pješčáka, DrSc., ktorá bola umiestnená na fasáde budovy Obecného úradu obce Veľký Lipník, stavba súp. č. 283 stojaca na parcele registra C parcelné č. 707/1 - zastavaná plocha a nádvorie a evidovaná na LV č. 1 vedenom pre k.ú. Veľký Lipník, pričom zároveň poškodil fasádu uvedenej budovy obecného úradu v mieste umiestnenia pamätnej tabule, a to poškodením jej povrchovej úpravy a čiastočným miernym poškodením zatepľovacieho izolačného materiálu, čím vlastníkovi uvedených vecí, Obci Veľký Lipník, spôsobil rozbitím pamätnej tabule škodu najmenej vo výške 245,- eur a poškodením fasády budovy obecného úradu škodu vo výške 95,59 eur,

p o s t u p u j e Okresnému úradu Stará Ľubovňa, pretože nejde o trestný čin, ale skutok by mohol byť prejednaný ako priestupok.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uznal obžalovaného F. E. vinným z prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Tr. zákona na tom skutkovom základe, že

- dňa 31.5.2016 okolo 21:30 hod., po jeho príchode do obce Veľký Lipník, okres Stará Ľubovňa, niekoľkými údermi kladivom rozbil pamätnú tabuľu venovanú osobe prof. JUDr. Jána Pješčáka, DrSc., ktorá bola umiestnená na fasáde budovy Obecného úradu obce Veľký Lipník, stavba súp. č. 283 stojaca na parcele registra C parcelné č. 707/1 - zastavaná plocha a nádvorie a evidovaná na LV č. 1 vedenom pre k.ú. Veľký Lipník, pričom zároveň poškodil fasádu uvedenej budovy obecného úradu v mieste umiestnenia pamätnej tabule, a to poškodením jej povrchovej úpravy a čiastočným miernym poškodením zatepľovacieho izolačného materiálu, čím vlastníkovi uvedených vecí, Obci Veľký Lipník, spôsobil rozbitím pamätnej tabule škodu najmenej vo výške 245,- eur a poškodením fasády budovy obecného úradu škodu vo výške 95,59 eur.

Za to obžalovanému uložil podľa § 245 ods. 1 Tr. zákona v spojení s § 56 ods. 1, ods. 2 Tr. zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zákona, § 36 písm. j) Tr. zákona peňažný trest vo výške 160,- eur. Podľa § 57 ods.

3 Tr. zákona pre prípad, že by výkon uloženého peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, uložil náhradný trest odňatia slobody na 1 mesiac. Podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku poškodenú Obec Veľký Lipník s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie obžalovaný, ktoré ku dňu rozhodovania krajského súdu odôvodnil tak, že v ňom namietal v podstate štyri podstatné skutočnosti: nesprávnosť právneho posúdenia konania v nutnej obrane, nesprávnosť právneho posúdenia výšky škody, nesprávnosť právneho posúdenia materiálneho korektívu a nevysporiadanie sa s otázkou zániku trestnosti. Podľa názoru odvolateľa, súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil konanie obžalovaného v nutnej obrane, keď v napadnutom rozsudku odmietol obhajobné argumenty poukazujúce na konanie žalovaného v nutnej obrane z dvoch dôvodov: po prvé preto, že obžalovaný nevyužil žiadne zákonné prostriedky na odstránenie pamätnej tabule (teda nesplnenie podmienky subsidiarity) a po druhé preto, že konanie obžalovaného nesmerovalo proti útočníkovi ale proti hmotnému predmetu - pamätnej tabuli. Táto argumentácia prvostupňového súdu je, podľa názoru odvolateľa, nesprávna a nemá oporu v Trestnom zákone ani v relevantnej judikatúre. Súd prvého stupňa predovšetkým opomenul, že už samotné konanie v nutnej obrane je zákonný prostriedok na odvrátenie útoku na záujem chránený Trestným zákonom. Podľa § 25 Tr. zákona sa pre konanie v nutnej obrane nevyžaduje splnenie podmienky subsidiarity. Obranca preto nemá povinnosť pred prístupím k nutnej obrane využiť iné prostriedky na dosiahnutie svojho cieľa. Subsidiarita sa vyžaduje len pri konaní v krajnej núdzi, o ktoré však v tomto prípade nešlo a obhajoba sa na krajnú núdzu ani neodvolávala. Súd prvého stupňa však v tomto prípade nezákonne a svojvoľne vyžadoval od obžalovaného splnenie podmienky subsidiarity. Neexistenciu podmienky subsidiarity pri nutnej obrane potvrdzuje aj odborná literatúra. Prvostupňový súd, podľa názoru odvolateľa, taktiež nezákonne a svojvoľne zúžil rozsah konania v nutnej obrane na konanie namierené výlučne proti osobe útočníka. Úplne tým ignoroval realitu, kedy k útoku na záujem chránený Trestným zákonom dochádza „na diaľku“ a bez fyzického kontaktu medzi osobou útočníka a osobou obrancu. Ako príklad možno uviesť situáciu, keď osoba (útočník) neoprávnene vyhotovuje obrazové alebo zvukovo-obrazové záznamy z obydlija inej osoby (obrancu) dronom alebo iným nahrávacím zariadením. V tomto prípade ide o útok na záujem chránený Trestným zákonom, konkrétne napríklad § 377 Tr. zákona. Nutná obrana v takomto prípade logicky nemusí smerovať priamo proti osobe útočníka, ktorý je niekde ukrytý a ani sa nenachádza fyzicky na mieste útoku. Nutná obrana v takomto prípade bude smerovať proti dronu alebo inému nahrávaciemu zariadeniu tým, že ho útočník fyzicky zničí, čím nevyhnutne poškodí cudziu vec (majetok útočníka). S takýmito závermi sa rovnako stotožňuje aj odborná literatúra. Pre konanie v nutnej obrane sa vyžaduje priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený Trestným zákonom. Útok neznamena len fyzické napadnutie osoby inou osobou. Útokom je akékoľvek protiprávne konanie namierené proti akémukoľvek záujmu chránenému Trestným zákonom, pričom musí ísť o konanie vyvolané človekom. Tým sa nutná obrana odlišuje od krajnej núdze. V tunajšej veci zavesení pamätnej tabule nepochybne išlo o útok na záujem chránený Trestným zákonom (konkrétne § 422 Tr. zákona), ktorý v čase skutku nepochybne trval. Pamätná tabuľa visela na stene budovy obecného úradu a bola prístupná verejnosti, čím zo strany osôb, ktoré o umiestnení pamätnej tabule rozhodli, bol vedený trvalý útok na záujem chránený § 422 Tr. zákona (nepropagovať komunistickú ideológiu a jej predstaviteľov), pričom tento útok skončil až zničením pamätnej tabule. Nie je preto správny záver súdu prvého stupňa, že v čase skutku bol útok už „dokonaný“ a preto netrval. Pre konanie v nutnej obrane sa ďalej vyžaduje, aby obrana nebola celkom zjavne neprimeraná útoku. V tunajšom prípade bola táto podmienka nepochybne splnená (ani súd prvého stupňa netvrdí, že by nebola splnená). Konať v nutnej obrane je oprávnený hocikto, nielen osoba, ktorej záujem je priamo dotknutý útokom (R 7/1970, R 9/1980). Ak by sa konanie v nutnej obrane malo posudzovať podľa kritérií stanovených prvostupňovým súdom v tunajšom prípade, potom by napríklad pri fyzickom napadnutí so zbraňou obranca bol povinný najskôr podať na útočníka trestné oznámenie, čo by prakticky úplne znemožnilo konať v nutnej obrane. Aplikujúc úvahy prvostupňového súdu, ak niekto útočí na inú osobu so strelnou zbraňou, tak nie je prípustné tohto útočníka zastreliť, pretože to bude motivovať aj iných, aby brali spravodlivosť do vlastných rúk. Podstata nutnej obrany je práve v tom, že obrancovi je v záujme poskytnutia rýchlej a účinnej ochrany záujmu chránenému Trestným zákonom dovolené konať spôsobom, ktorý by za iných okolností bol protiprávny (dokonca trestný). Zákonodarca tým vyjadruje, že zobrať spravodlivosť do vlastných rúk je v niektorých prípadoch nielen možné, ale aj náležité a žiaduce. Obžalovaný v tunajšom prípade splnil všetky podmienky konania v nutnej obrane. Tie dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa nutnú obranu v tunajšom prípade neuznal, nemajú, podľa názoru odvolateľa, žiadnu oporu v zákone, a iné dôvody na neuznanie nutnej obrany súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku neuviedol.

Ďalej odvolateľ namietal, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil výšku škody, keď určil výšku škody ako sumu zodpovedajúcu účelne vynaloženým nákladom na uvedenie dotknutej veci do pôvodného stavu - teda cenu obstarania novej pamätnej tabule a cenu opravy fasády budovy obecného úradu. V prejednávacom prípade je však uvedenie dotknutých vecí do pôvodného stavu v súčasnosti možné len v malej časti, a to pokiaľ ide o opravu fasády budovy obecného úradu. Pokiaľ ide o zhotovenie a umiestnenie novej pamätnej tabule (s identickým obsahom ako mala pôvodná pamätná tabuľa zničená obžalovaným), toto v súčasnosti už možné nie je, nakoľko to zakazuje platný a účinný § 7a zákona č. 125/1996 Z.z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému (ďalej len „Zákon č. 125/1996 Z.z.“), podľa ktorého (prvej vety): „Umiestňovať na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach texty, vyobrazenia a symboly oslavujúce, propagujúce alebo obhajujúce režim založený na komunistickej ideológii alebo jeho predstaviteľov sa zakazuje.“ Dnes je teda zákonom zakázané umiestniť takúto pamätnú tabuľu, a preto súd nemôže vo svojej rozhodovacej činnosti zohľadňovať a aprobovať náklady na protiprávnu činnosť spočívajúcu v porušení tohto zákazu. Odvolateľ je preto presvedčený, že vzhľadom na citovaný § 7a zákona č. 125/1996 Z.z. (ktorý inak pozornosti súdu prvého stupňa neunikol, viď str. 18 napadnutého rozsudku) nemal prvostupňový súd v rámci určovania výšky spôsobenej škody vôbec prihliadať na náklady na obstaranie a umiestnenie novej pamätnej tabule predstaviteľa komunistického režimu, pretože tým v podstate aprobuje a schvaľuje protiprávne konanie v podobe porušenia zákonného zákazu umiestňovať takéto pamätné tabule. Bez týchto nákladov by spôsobená škoda bola len 95,59 eur (teda hlboko pod úrovňou malej škody vyžadovanej pre trestnosť skutku). Pokiaľ ide o náklady na opravu fasády budovy obecného úradu, podľa názoru odvolateľa nemali byť pri stanovení výšky škody zahrnuté ani tieto. Podľa výpovede svedka D. poškodený (Obec Veľký Lipník) opravil poškodenú fasádu „svojpomocne“ a nepreukázal vynaloženie žiadnych nákladov na túto opravu. Za týchto okolností bolo obžalovanému prípustné pričítať na zodpovednosť iba škodu, ktorá poškodenému skutočne vznikla, a nie škodu „hypotetickú“, určenú znaleckým posudkom, ktorá bola za daných okolností v neprospech obžalovaného. V tejto súvislosti mal súd prvého stupňa postupovať podľa zásady in dubio pro reo.

Odvolateľ v ním podanom odvolaní namietal, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil naplnenie materiálneho korektívu, hoci v napadnutom rozsudku konštatuje okolnosti, ktoré jeho naplnenie preukazujú. Podľa § 10 ods. 2 Tr. zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu, jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a, je jeho závažnosť nepatrná. Prvostupňový súd na jednej strane odmietol aplikovať materiálny korektív podľa § 10 ods. 2 Tr. zákona. Na druhej strane však súd prvého stupňa nepriznal poškodenému nárok na náhradu škody a odkázal ho s jeho nárokom na civilný proces, pričom pre posúdenie materiálneho korektívu sú nielen zaujímavé, ale aj právne relevantné dôvody, pre ktoré súd takýmto spôsobom naložil s nárokom poškodeného. Tieto dôvody súd prvého stupňa zhrnul na str. 22 napadnutého rozsudku, kde okresný súd konštatoval spoluzavinenie zo strany poškodeného „prinajmenšom z hľadiska dobrých mravov“ a uzavrel, že poškodená obec prijatím rozhodnutia umiestniť pamätnú tabuľu a realizáciou tohto rozhodnutia „prinajmenšom nedostatočne empaticky pristupovala k vyhodnoteniu všetkých následkov, ktoré tým môžu vzniknúť, čo to vyvolá v myšliach iných ľudí v podstatne širšej ostatnej časti obyvateľstva celej republiky“. V podstate týmito zisteniami súd prvého stupňa naznačuje, že poškodenej obci náhradu škody nepriznal, pretože si za celú situáciu s pamätnou tabuľou a jej zničením môže čiastočne aj sama. Tieto závery prvostupňového súdu považuje odvolateľ za správne. Za nesprávne však považuje to, že prvostupňový súd práve aj v týchto svojich zisteniach nevidel naplnenie zákonných znakov materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Tr. zákona. Ide totiž o podstatné okolnosti spáchania skutku, na ktoré bezprostredne nadväzuje preukázaná (a súdom prvého stupňa pochopená) pohnútkou obžalovaného. Tieto okolnosti konštatované prvostupňovým súdom v spojení s pohnútkou obžalovaného, ktorá bola vo svojej podstate v zásade pozitívna (čo pochopil a uznal aj prvostupňový súd), robia závažnosť skutku, podľa názoru odvolateľa, nepatrnou. Vzhľadom na vyššie uvedené je odvolateľ presvedčený, že súd prvého stupňa mal v prejednávacom prípade na konanie obžalovaného aplikovať ustanovenie § 10 ods. 2 Tr. zákona.

V ďalšom odvolateľ uvádzal, že súd prvého stupňa sa nijako nevysporiadal s otázkou možného zániku trestnosti skutku z dôvodu zmeny zákona, pretože v čase medzi spáchaním skutku a vyhlásením napadnutého rozsudku (s účinnosťou od 1. decembra 2020), bol prijatý § 7a zákona č. 125/1996 Z. z.. Súd prvého stupňa si túto skutočnosť uvedomoval, pretože predmetné zákonné ustanovenie v napadnutom rozsudku citoval (hoci v inej súvislosti). Podľa § 84 Tr. zákona, trestnosť činu, ktorý mal v

čase spáchania znaky niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona, zaniká, ak neskorší zákon ustanoví, že tento čin nie je trestným činom. Pod pojmom „neskorší zákon“ použitým v § 84 Tr. zákona, netreba podľa odvolateľa rozumieť len samotný Trestný zákon a jeho novely, ale akýkoľvek zákon, ktorý je relevantný pre posúdenie trestnej zodpovednosti páchatel'a za konkrétny skutok. Napríklad v prípade skutkových podstát majúcich charakter blanketných noriem odkazujúcich na porušenie povinnosti podľa osobitných zákonov takýmto neskorším zákonom, ktorý môže spôsobiť zánik trestnosti, bude aj zmena príslušného osobitného zákona, na ktorý blanketná norma odkazuje. Pre posúdenie trestnej zodpovednosti obžalovaného za trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Tr. zákona, je (okrem iných kritérií) nevyhnutné ustáliť výšku spôsobenej škody, pričom pre vznik trestnej zodpovednosti sa vyžaduje spôsobenie aspoň malej škody (266,- eur). Škoda je tak jedným zo zákonných znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu. Uzákonenie zákazu umiestňovať pamätne tabule predstaviteľov komunistického režimu prijatím § 7a zákona č. 125/1996 Z. z. má priamy vplyv na určenie výšky škody v tunajšom prípade. Keďže škodou v prípade zničenía alebo poškodenía cudzej veci sú náklady na uvedenie do pôvodného stavu (teda vyhotovenie a umiestnenie novej pamätnej tabule), avšak § 7a zákona č. 125/1996 Z. z. takéto uvedenie do pôvodného stavu zakazuje, nevyhnutne to znamená, že žiadna škoda v trestnoprávne relevantnom zmysle tohto slova nemohla poškodenému vzniknúť, pretože uvedenie pamätnej tabule do pôvodného stavu je právne nerealizovateľné. Touto zmenou zákona č. 125/1996. Z. z., teda vo vzťahu k skutku kladenému za vinu obžalovanému, došlo podľa názoru odvolateľa k vylúčeniu možnosti naplnenia jedného zo zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorým je spôsobenie škody. To znamená, v dôsledku prijatia nového zákona (konkrétne novely, ktorou bol do zákona č. 125/1996 Z. z. zavedený § 7a) skutok, pre ktorý bola na obžalovaného podaná obžaloba, prestal s účinnosťou od 01. decembra 2020 byť trestným činom, čím boli naplnené podmienky zániku trestnosti tohto skutku podľa § 84 Tr. zákona. Súd prvého stupňa sa touto otázkou nijako nezaoberal, hoci bol povinný tak urobiť, keďže súd musí ex offo skúmať, či stíhaný skutok je trestným činom (čo zahŕňa aj skúmanie otázky možného zániku trestnosti skutku v priebehu súdneho konania).

S poukazom na všetko vyššie uvedené, odvolateľ navrhol, aby odvolací súd s poukazom na § 321 ods. 1 písm. b) a d) Tr. poriadku rozhodol tak, že zruší napadnutý rozsudok a postupom podľa § 322 ods. 3 v spojení s § 285 písm. b) Tr. poriadku rozhodne sám vo veci rozsudkom, a to tak, že obžalovaného oslobodí spod obžaloby v plnom rozsahu, nakoľko skutok nie je trestným činom.

Na základe takto riadne a včas podaného odvolania preskúmal krajský súd napadnutý rozsudok v intenciách ustanovenia § 317 ods. 1 Tr. poriadku, podľa ktorého, ak odvolací súd nezamietne odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo, pričom na chyby, ktoré neboli odvolaním vytykané prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. poriadku a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného je dôvodné.

V prejednávanej trestnej veci bolo, aj podľa názoru krajského súdu, jednoznačne preukázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný, teda, že dňa 31.05.2016 okolo 21.30 hod. obžalovaný F. E. niekoľkými údermi kladivom rozbil pamätnú tabuľu venovanú osobe prof. JUDr. Jána Pješčáka, DrSc., ktorá bola umiestnená na fasáde budovy Obecného úradu obce Veľký Lipník, pričom zároveň poškodil aj fasádu uvedenej budovy obecného úradu v mieste umiestnenia pamätnej tabule, a to poškodením jej povrchovej úpravy a čiastočným miernym poškodením zatepľovacieho izolačného materiálu.

Obžalovaný F. E. sa k spáchaniu skutku v celom rozsahu priznal, keď uviedol, že sa približne dva dni pred skutkom dozvedel z médií o tom, že došlo k poliatu tejto pamätnej tabule v Obci Veľký Lipník, následne si preštudoval na internete a predovšetkým na stránke Ústavu pamäti národa informácie o Jánovi Pješčákovi, ktorý je, podľa jeho názoru, zločinec spájaný s totalitným komunistickým režimom, bol komunistickým funkcionárom a viaceré jeho rozhodnutia ublížili ľuďom, myslí si, že je nesprávne, aby sa dávala pamätná tabuľa takému človeku, preto sa rozhodol, že rozbije túto tabuľu, snažil sa nepoškodiť fasádu. Následne, o dva dni po svojom skutku, sa priznal prostredníctvom blogu v Denníku N, čo urobil a ospravedlnil sa za prevrátenú smetnú nádobu. Bol toho názoru, že ide o propagáciu komunizmu a konal v nutnej obrane, pretože zákonné prostriedky k odstráneniu tabule by nepomohli, tabuľa bola už raz poliata, obyvatelia ju potom utreli a taktiež aj Ústav pamäti národa ostro protestoval proti tejto tabuli na internetovej stránke, avšak Obec Veľký Lipník nezjedнала v tejto veci nápravu. Obžalovaný dospel preto

k záveru, že keďže aj obec umiestnenie tabule schválila, neexistuje spôsob, ako zrušiť takýto postoj, preto sa rozhodol rozbiť túto tabuľu.

Ku skutku bol vypočutý aj starosta Obce Veľký Lipník, svedok G.. F. D., ktorý uviedol, že obecné zastupiteľstvo sa jednohlasne uznieslo na tom, že bude osadená pamätná tabuľa ich občanovi Jánovi Pješčákovi pri príležitosti ročného výročia jeho úmrtia, ktorého vnímajú ako osobu, ktorá mala veľký podiel na rozvoji obce i širšieho okolia, na vybudovaní základnej školy, na vytvorení strediskovej obce. Po tom, ako bola pamätná tabuľa odhalená, došlo k incidentu s p. D., ktorý túto tabuľu postriekal farbou. Od občanov obce sa dozvedel o rozbití tabule, následne prišiel na miesto a zistil, že bola poškodená aj fasáda. Fasádu opravili svojpomocne so zamestnancom a tabuľu už následne neosadili.

Keďže pokiaľ ide o to, či sa skutok stal a či ho spáchala konkrétna osoba, nebolo potrebné vykonávať okrem výsluchu obžalovaného a poškodeného žiadne ďalšie dokazovanie, keďže v týchto dôkazoch nebol žiadny rozpor. Pre skutkové a právne posúdenie tohto prípadu bolo podstatné posúdiť osobu prof. JUDr. Jána Pješčáka, DrSc. Z odborného vyjadrenia Ústavu pamäti národa, ako aj z výpovede zástupcu tohto súdu na okresnom súde plynie, že Ján Pješčák od apríla roku 1952 do roku 1955 pôsobil ako vojenský prokurátor vyššej vojenskej prokuratúry a od roku 1955 na hlavnej vojenskej prokuratúre v Prahe, z tohto obdobia pochádza aj prípad justičnej vraždy Aloisa Jeřábka, v ktorom prípade Ján Pješčák ako vojenský prokurátor navrhol uložiť Aloisovi Jeřábkovi trest smrti, od roku 1964 do roku 1966 pôsobil ako stranícky pracovník v aparáte Ústredného výboru Komunistickej strany Československa, počas demokratizačného procesu vrcholiaceho v roku 1968 patril skôr k dogmatickému krídlu KSČ, po vpáde vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR v auguste 1968 došlo k ďalšiemu kariérenmu postupu, v septembri 1969 sa stal námestníkom ministra vnútra ČSSR, pričom do jeho pôsobnosti patrila Verejná bezpečnosť, štáb civilnej obrany ČSSR a nakrátko aj veliteľstvo Pohraničnej stráže, aktívne sa zapojil do normalizačného politického režimu, osobitne svojou účasťou v previerkových komisiách, čo v praxi znamenalo aktívnu účasť na politických čistkách. Za zavádzanie normalizácie do útvarov ministerstva vnútra bol v roku 1971 povýšený do hodnosti generálmajora, v decembri 1982 bol vymenovaný za ministra spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky, v máji 1988 sa stal generálnym prokurátorom ČSSR. Podľa Ústavu pamäti národa prof. JUDr. Ján Pješčák, DrSc patril k predstaviteľom štátnej moci, ktorí nesú priamu zodpovednosť za vedenie a organizáciu ľudského režimu na úsekoch hraníc ČSSR do roku 1989, čím sa aktívne podieľal na porušovaní ľudských a občianskych práv občanov ČSSR, pričom sa mohol dopustiť aj zločinov proti ľudskosti, aj v 80. rokoch 20. storočia pokračoval v súdnej a mimosúdnej perzekúcii svojich skutočných a domnelých odporcov, sám Pješčák bol s týmto stavom oboznámený, normalizačný režim prenasledoval a väznil svojich odporcov, obeťami politických procesov sa stali stovky občanov, ktorí sa mali dopustiť „zločinov“ ako opustenie republiky (§ 109), marenie dozoru nad cirkvami a náboženskými spoločnosťami (§ 178), podvracanie republiky (§ 98) či trestného činu poburovania (§ 100 Tr. zákona). Z výpovede svedka P. F. U., F., pracovníka Ústavu pamäti národa na hlavnom pojednávaní dňa 28.4.2017 plynie, že Ústav pamäti národa vydal k tomuto prípadu stanovisko, ktoré odsúdilo osadenie pamätnej tabule v obci Veľký Lipník.

V čase skutku, teda ku dňu 31.05.2016 platila právna úprava, ktorá zaujala postoj aj k obdobiu vlády totalitného nedemokratického režimu, ktorým komunistický režim nepochybne bol. V preambule zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji je uvedené, že Národná rada SR prijala tento zákon vedená vôľou oceniť a vyjadriť úctu mužom a ženám, ktorí s nasadením vlastných životov, osobnej slobody a pripravení k najvyšším obeťam bojovali za vlasť, bránili hodnoty slobody a demokracie, odhodlaná natrvalo pripomínať ideály vlastenectva, cti a statočnosti ďalším generáciám našich občanov, je pripravená vyjadriť vďaka všetkým etapám boja za slobodu.

Podľa § 7 ods.1 zákona č 219/2006 Z. z., režim založený na komunistickej ideológii, ktorý rozhodoval o riadení štátu a osudoch občanov v bývalom Československu od 25.februára 1948 do 17.novembra 1989 bol nemorálny, protiprávny, odsúdeniahodný a smeroval k potlačeniu základných práv a slobôd.

Podľa § 7 odseku 2 citovaného zákona, Komunistická strana Československa a jej odnož Komunistická strana Slovenska boli zločinnými a odsúdeniahodnými organizáciami, ktorých činnosť smerovala k potláčaniu ľudských práv a slobôd a demokratického systému. Komunistická strana Československa a Komunistická strana Slovenska sú zodpovedné za spôsob vlády v našej krajine v rokoch 1948 až 1989 a to najmä za cieľavedomé ničenie tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, za úmyselné porušovanie ľudských práv a slobôd za justičné zločiny vykonané

v politických procesoch, za teror vykonávaný proti nositeľom iných názorov, než aké zodpovedali marxizmu leninizmu, za devastáciu hospodárstva, za zničenie tradičných princípov vlastníckeho práva, za zneužívanie výchovy, vzdelávania, vedy a kultúry na politické a ideologické účely, ako aj bezohľadné ničenie historických pamiatok, prírody a životného prostredia.

Podľa § 7 ods.3 citovaného zákona, komunistický režim a tí, ktorí ho aktívne presadzovali,

- a) upieral občanom možnosť slobodne vyjadriť politickú vôľu, nútil ich skrývať vlastné názory na dianie v štáte, nútil ich verejne vyhlasovať svoj súhlas s tým, čo považovali za klamstvo a zločin, a to prenasledovaním alebo hrozbou perzekúcie voči nim samotným, ich rodinám a blízkym,
- b) systematicky a trvalo porušoval ľudské práva a slobody, pričom obzvlášť závažným spôsobom utláčal niektoré skupiny občanov na základe ich politických názorov, náboženského presvedčenia a príslušnosti k určitej sociálnej skupine,
- c) porušoval základné princípy demokratického právneho štátu, medzinárodné zmluvy a aj svoje vlastné zákony, čím postavil vôľu a záujmy komunistickej strany a jej predstaviteľov nad zákony,
- d) používal k perzekúcii občanov všetky mocenské nástroje, a to najmä
  1. popravoval, vraždil a väznil občanov vo väzniciach a táborech nútených prác, pri vyšetrovaní a v dobe väznenia používal brutálne metódy vrátane fyzického mučenia a psychického mučenia a vystavovania neľudským útrapám,
  2. zraňoval a usmrcoval občanov pri pokusoch o útek do cudziny,
  3. násilne zadržoval predstaviteľov, členov cirkví alebo náboženských spoločností v sústreďovacích táborech alebo im inak obmedzil ich osobnú slobodu alebo majetkovú slobodu,
  4. násilne vysťahoval občanov v akcii B podľa osobitného predpisu,
  5. zabraňoval občanom v práve slobodne vycestovať do zahraničia a taktiež vrátiť sa späť do svojej vlasti,
  6. zneužíval svojich občanov na výkon vojenskej služby v Pomocných technických práporoch na neobmedzenú dobu,
  7. zbavoval občanov svojvoľne majetku a porušoval ich vlastnícke práva,
  8. znemožňoval vybraným občanom výkon ich zamestnania, povolania alebo funkcie ako aj dosiahnutie vyššieho vzdelania alebo odborného vzdelania,
  9. na dosiahnutie svojich cieľov neváhal páchať zločiny, umožňoval ich beztretné páchanie a poskytoval neoprávnené výhody a ochranu tým, ktorí sa na zločinoch a perzekúciách podieľali,
  10. spojil sa s cudzou mocnosťou a od roku 1968 udržiaval uvedený stav pomocou okupačných vojsk cudzej mocnosti,
  11. dlhodobo prenasledoval občanov vedených na osobitných zoznamoch („čierne listiny“) spolu s ich rodinnými príslušníkmi.

Podľa § 1 ods.4 citovaného zákona KSC a KSS nezabránila svojim členom a ich pomáhačom páchať zločiny a to aj na ľudských právach a slobodách.

Od 01. decembra 2020 bol zákon č. 125/1996 Z. z. novelizovaný a doplnený o ustanovenie § 7a, podľa ktorého je zakázané umiestňovať na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach texty, vyobrazenia a symboly oslavujúce, propagujúce alebo obhajujúce režim založený na komunistickej ideológii alebo jeho predstaviteľov. Za predstaviteľov režimu sa považujú členovia orgánov KSC a KSS na okresnej a vyššej úrovni, príslušníci bezpečnostných zložiek štátu a osoby podieľajúce sa na komunistických zločinoch v období od 25.februára 1948 do 30.novembra 1989.

V úvodnej časti zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov, o činnosti bezpečnostných zložiek štátu rokoch 1939 až 1989 a o založení Ústavu pamäti národa platného v čase skutku, sa uvádza: Národná rada majúca na pamäti veľké množstvo obetí, strát a škôd, ktoré utrpel slovenský národ a príslušníci národností žijúci na Slovensku v rokoch druhej svetovej vojny a po jej ukončení vlastné tradície boja slovenského národa s okupantmi, fašizmom a komunizmom, činy občanov, ktorí konali v záujme slobodného a demokratického Slovenska na obranu slobody a ľudskej dôstojnosti, povinnosti a zločiny proti mieru, ľudskosti a vojnové zločiny a tiež povinnosť nášho štátu urobiť zadosť všetkým, ktorí boli poškodení štátom, čo porušoval ľudské práva a vlastné zákony, povinnosť nášho štátu sprístupniť utajenú činnosť represívnych orgánov v dobe neslobody 1939 až 1989 a určiť zodpovednosť za porobenie vlasti, vraždenie, zotročovanie, lúpenie a ponižovanie, morálny a hospodársky úpadok sprevádzaný justičnými zločinmi a terorom, proti nositeľom odlišných názorov, deštrukciu tradičných princípov, vlastníckeho práva, zneužívanie výchovy, vzdelávania, vedy a kultúry

na politické a ideologické účely, ako výraz nášho presvedčenia, že ten, kto nepozná svoju minulosť, je odsúdený ju opakovať a že žiadne protiprávne konanie štátu proti občanom nemôže byť chránené tajomstvom a nemôže byť zabudnuté, bol prijatý tento zákon o Ústave pamäti národa, ktorý eviduje dokumenty, ktoré sa týkali zločinov spáchaných na osobách, aj komunistických zločinov. Komunistickými zločinmi podľa § 3 ods. 1 tohto zákona sú činy, ktoré spáchali funkcionári štátu v rozhodnom období a ktoré spočívali v používaní násilia a represii.

Správne okresný súd, podľa názoru krajského súdu, v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že osobu Jána Pješčáka nie je možné hodnotiť izolovane len ako rodáka z obce Veľký Lipník, ktorého si obec chcela uctiť umiestnením pamätnej tabule, pretože by tým došlo k popretiu všeobecne a možno povedať notoricky známych faktov a síce, že v osobe Jána Pješčáka išlo o verejne známu osobu, ktorá pôsobila v štruktúrach a orgánoch režimu, ktorý bol založený na komunistickej ideológii, osadenie takej tabule obcou bolo minimálne kontroverzné, v značnej miere spôsobilé zraniť a rozjatriť rany obetí a príbuzných komunistického režimu.

V krátkosti aj v kontexte vyššie uvedeného zákona č. 553/2002 Z. z., je treba poukázať aspoň na niektorých politických väzňov, napríklad politický väzeň Štefan Paulíny napísal: „ošial komunizmu charakterizoval najmä 50. roky. Bezohľadnosť a bezcitnosť moci vytvárali dusnú atmosféru strachu, dotieravá propaganda a lacná demagógia narúšali a deformovali tradičné hodnoty, neúprosná sila nastupujúcej politickej moci lámala charaktery. Ľudské vzťahy naplnila nedôvera a udavačstvo. A predsa sa ľudia postavili na odpor a do zápasu za vieru, pravdu, spravodlivosť. Napíňali sa väznice, pracovné tábory, tábory odsúdených. Väzenská hantírka ich jednoducho a výstižne nazvala „mukli“-muži určení k likvidácii. Padali prvé obeť pod rukami katov či smrtiacimi guľkami pohraničnej stráže. Tisíce ľudí vyhánal režim z vlastných domov.“ Jana Kánska Horáková, dcéra Milady Horákovovej, popravenej komunistickým režimom 27.06.1950 len pre svoje politické presvedčenie, ktorej hrob dodnes nebol identifikovaný, ktorá bola zatknutá nemeckým gestapom v auguste roku 1940 a v roku 1944 bola odsúdená nemeckým súdom k osemročnému žaláru, ktorý vykonávala v koncentračnom tábore a ktorá odmietla emigrovať pred komunistickým prenasledovaním z ČSR v pohnutých časoch po druhej svetovej vojne, pretože nepripúšťala, aby sa k nej československý komunistický režim mohol zachovať horšie ako nacistický režim, uviedla: „nemôžem komunistickému režimu odpustiť to, čo urobil mojej matke, ani čo urobil celému národu.“ Dokonca aj listy z cely smrti doručila Jane Kanskej Horákovovej až v roku 1990, teda 40 rokov po jej poprave, vtedajšia ministerka spravodlivosti JUDr. Dagmar Burešová. Prezident republiky Klement Gottwald odmietol udeliť Milade Horákovovej milosť, o ktorú ho okrem iných žiadal Albert Einstein či Winston Churchill. „Neplačte, nesmúťte veľmi, je mi to takto lepšie, než pozvoľna umierať. Dlhú neslobodu by už moje srdce nevydržalo. Musíte teraz žiť taktiež za mňa. Idem s hlavou vztyčenou.“ Z posledného desiateho listu Milady Horákovovej, odovzdanej jej dcére neuveriteľných 40 rokov po jej poprave. Ústav pamäti národa zadokumentoval aj veľké množstvo ďalších výpovedí a svedectiev ľudí z čias totality, preto v dnešnej dobe sa javí nepoznanie a popieranie týchto historických faktov a riešenie osadzovania pamätných tabúľ rôznym predstaviteľom či už fašistického alebo komunistického režimu za popieranie týchto mnohých obetí uvedených režimov a neúctu k ich pamiatke a hrdinstvu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v obdobnom ako v tejto veci, v prejednávanej príhode, v rozsudku sp. zn. 1Tdo/10/2022 zo dňa 14.09.2022 uviedol, že pokiaľ cieľom konania obvineného bolo chrániť spoločnosť pred spochybňovaním existencie, resp. ospravedlňovaním zločinov režimu založeného na komunistickej ideológii, chrániť základné práva a slobody pred ich potláčaním a upozorniť na súčasnú spoločenskú situáciu v krajine, možno poznamenať, že aj sloboda prejavu (čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky) a na to nadväzujúce konanie, má svoje limity, pričom nemožno považovať za prijateľné, aby sloboda prejavu vyústila až do aktívneho konania smerujúceho k poškodeniu cudzej veci, a to ani pod rúškom boja proti zločineckému režimu. K dobrému cieľu vedie len dobrá cesta. Hoci môže byť tŕnistá, nemôže mať agresívny charakter svojvoľne poškodzujúci cudzí majetok. Takto dosiahnutý cieľ, hoci správny, je obetovaný účelovosti konania, a to považuje najvyšší súd za neprijateľné, pokiaľ sa má Slovenská republika označovať za právny štát.

Krajský súd sa so závermi okresného súdu v tom smere, že v danom prípade obžalovaný F. E. nekonal v nutnej obrane, pretože neboli splnené podmienky ustanovenia § 25 Tr. zákona, plne stotožnil a v celom rozsahu na túto v podrobnostiach odkazuje.

Na druhej strane však bol krajský súd toho názoru, že v danom prípade nebol naplnený materiálny korektív skutkovej podstaty prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Tr. zákona.

Podľa § 10 ods. 2 Tr. zákona, nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Vo všeobecnosti platí, že štát by mal uplatňovať prostriedky trestného práva zdržanlivo, predovšetkým tam, kde iné právne prostriedky zlyhávajú alebo nie sú efektívne, lebo trestné právo a trestnoprávnu kvalifikáciu určitého konania ako trestného činu je treba považovať za ultima ratio, teda za krajný prostriedok, ktorý má význam predovšetkým celospoločenský, t. j. z hľadiska ochrany základných celospoločenských hodnôt. Trestné právo disponuje najcitlivejšími prostriedkami štátneho donútenia, ktoré značne zasahujú do práv a slobôd občanov a ich blízkych a môžu vyvolať aj celý rad vedľajších negatívnych účinkov nielen u páchatel'a, ale aj u jeho rodiny a spoločenstva, v ktorom žije. Preto legitimitu trestnoprávných zásahov môže odôvodniť výlučne nutnosť ochrany elementárnych právnych hodnôt pred činmi zvlášť škodlivými pre spoločnosť s tým, že neexistuje iné riešenie než trestnoprávne.

Za situácie, keď jedinou pohnútkou konania obžalovaného F. E. bola jeho občianska nespokojnosť s osadením pamätnej tabule osobe, ktorá bola predstaviteľom komunistického režimu, a za okolností, ku ktorým došlo ku skutku, krajský súd dospel k záveru, že v danom prípade je závažnosť konania obžalovaného nepatrná a preto nejde o trestný čin.

Krajský súd navyše nemôže nesúhlasiť aj s námietkami obhajoby v otázke výšky spôsobenej škody.

Podľa § 126 ods. 1 Tr. zákona, sa pri určení výšky škody vychádza z ceny, za ktorú sa vec, ktorá bola predmetom útoku, v čase a mieste činu obvykle predáva. Ak výšku škody nemožno takto zistiť, vychádza sa z účelne vynaložených nákladov na obstaranie rovnakej alebo obdobnej veci alebo na uvedenie veci do predošlého stavu.

V tomto trestnom konaní bolo vypracovaných spolu päť odborných vyjadrení a jeden znalecký posudok za účelom zistenia výšky spôsobenej škody a to osobitne pre poškodenie tabule a osobitne pre poškodenie fasády budovy obecného úradu. Z odborného vyjadrenia spoločnosti VMV stavby a obchod s.r.o. plynie, že poškodením fasády na budove obecného úradu vznikla škoda 86,02 eur. Na hlavnom pojednávaní svedok G.. U. W. pripustil, že pokiaľ by opravu fasády vykonal niekto miestny, škoda by bola asi 20,- eur. G.. W. S. vyčíslil škodu poškodenej obce za pamätnú tabuľu na 245,- eur, pričom k spisu bol predložený aj pokladničný doklad, z ktorého plynie, že obec za pamätnú tabuľu zaplatila dňa 21.04.2016 G.. W. S. sumu 245,- eur.

Na hlavnom pojednávaní dňa 17.02.2017 predložil obhajca obžalovaného odborné vyjadrenie U. X., ktorý vyčíslil práce potrebné na opravu fasády v sume 51,58 eur, ako aj predložil odborné vyjadrenie spoločnosti FALCONS s.r.o. Spišské Podhradie, ktorý vyčíslil hodnotu poškodenej tabule na sumu 177,- eur.

Zo znaleckého posudku znalca z odboru stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby, odhad hodnoty nehnuteľností a odhad hodnoty stavebných prác plynie, že tieto práce spolu s materiálom znalec vyčíslil na sumu 95,59 eur s DPH za 1,349 m² plochy, pričom suma zahŕňa 10 kg balenie omietky, mimostaveniskovú dopravu 22,19 eur, cena kuriéra 6,97 eur, cestovné náhrady v súvislosti s technologickými prestávkami 9,83 eur, dve technologické prestávky 19,66 eur. Z uvedeného vyčíslenia však nie je zrejmé, ako sa znalec a predovšetkým súd vysporiadal s výpoveďou starostu obce, ktorý uviedol, že fasáda bola opravená svojpomocne, preto nie je zrejmé, a javí sa nezodpovedajúce skutočnosti, aby poškodenej obci vznikla položka mimostavenisková doprava, ani nie je zrejmé, či poškodená obec skutočne zakúpila 10 kg balenie omietky, a ani aby vznikli náklady na technologické prestávky a cestovné náhrady v súvislosti s technologickými prestávkami, keď svedok G.. W. vyčíslil škodu v prípade svojpomocnej opravy na sumu 20,- eur. Do konania bol okresným súdom za účelom vyčíslenia škody za mramorovú tabuľu pribratý znalec G. S., ktorý vyčíslil škodu za poškodenú tabuľu na 417,50 eur, k odbornému vyjadreniu G.. W. S., ako aj k odbornému vyčísleniu spoločnosťou FALCONS s.r.o. uviedol, že obe vyčíslenia škody sú prípustné a sú vyjadrením regionálnych rozdielov v cene materiálu a cene za prácu.

Na základe uvedeného potom bol krajský súd toho názoru, že v prejednávacom prípade nejde o prečin aj pre nenaplnenie objektívnej stránky trestného činu, a to spôsobenie škody minimálne vo výške 266,- eur, keď nie je zrejmé, prečo okresný súd nevychádzal v zmysle zásady in dubio pro reo z najnižších odbornými vyjadreniami vyčíslených súm spôsobenej škody.

Na základe vykonaného dokazovania bol krajský súd toho názoru, že v prvom rade bolo namieste postupovať podľa ustanovenia § 10 ods. 2 Tr. zákona, podľa ktorého nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a, je jeho závažnosť nepatrná. Jediným motívom konania obžalovaného bolo právo, podľa jeho názoru, podľa článku 26 ods. 1 až 5 Ústavy SR, a to sloboda prejavu, pričom obžalovaný bol toho názoru, že iným spôsobom nie je možné zjednať nápravu, keď v spoločnosti opakovane sa inštalujú rôzne pamätné tabule predstaviteľom komunistického režimu, ako aj fašistického režimu.

Z uvedených dôvodov preto krajský súd zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a majúc za to, že nejde o trestný čin, ale mohlo by ísť o priestupok, postúpil vec na prejednanie Okresnému úradu Stará Ľubovňa.

Toto rozhodnutie bolo prijaté jednomyseľne.
jednohlasne

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.